

OUTI HÖLTTÄ: **Suomen puolueiden organisaatiot vuosina 1918—39**. Turun yliopisto. Poliittinen historia. Julkaisuja C:17. Turku 1982, 172 s.

Turun yliopiston poliittisen historian laitoksella on 1960-luvulta lähtien ollut käynnissä laaja-alainen tutkimusprojekti »Puo-

lueet ja joukkojärjestöt itsenäisen Suomen politiikassa». Jo tähänastisten näyttöjen perusteella projekti palvelee suuriarvoisella tavalla puoluehistoriamme kartoittamista. Nyt esiteltävä julkaisu kuuluu tähän kokonaisuuteen. Osan kokoajana ja kirjoittajana on toiminut projektisihteeri Outi Hölttä.

Maailmansotien välinen aika havaintokautena julkaisussa valaistetaan seitsemän puolueen organisaatiota, niiden rakennetta ja laajuutta. Lähteinä käytetään pääasiallisesti puolueiden arkistomateriaalia, josta osa on — kiitettävää kyllä — mikrofilmattu, sekä täydennyksenä alan tunnetusti niukkaa tutkimuskirjallisuutta, johon tosin viitataan vain ylimalkaisesti. Puolueiden arkistot asettavat kaikille niiden kanssa askarrelleille tutun rajoituksen: kaikkia tietoja ei saada kaikista puolueista. Numero-sarjat ovat tässä tapauksessa täydellisimmät SDP:n ja Maalaisliiton osalta. Voi hyvin käsittää, kuinka kovan työn takana nyt julkistettujenkin tilastojen kokoonsaaminen on ollut.

Tekijän ansioksi on luettava pyrkimys sisällyttää tarkasteluun puolueiden johto-, piiri- ja paikallistason ohella rinnakkaisorganisaatioita ja vaalijärjestöjä, joiden usein käsitetään syntyneen vasta toisen maailmansodan jälkeen. Luettelonomaisesti esitetään niin ikään puolueiden puheenjohtajat, puoluesihteerit, äänenkannattajat, ohjelmat ja säännöt, minkä lisäksi teokseen liittyy runsas bibliografia maamme puolueista yleensä ja kustakin havainnoitavasta puolueesta erikseen.

Saatesanoissaan projektin puuhamies dosentti Juhani Mylly huomauttaa julkaisun rajoitetusta tavoitteesta: »tarkoitus on antaa

pohjaa yksityiskohtaiselle jatkotutkimukselle» eli lähinnä pyritään välittämään faktatietoa tutkijoille. Näin ollen on ymmärrettävää, että raportissa jäädään perusempirian ja -tiedon asteelle. Numeroaineistoa ei analysoida edes alustavasti. Myöskään puolueiden keskinäiseen vertailuun ei sanottavasti päästä. Puolueet esitellään enimmäkseen jonossa ja vain kenttäjärjestön laajuuden osalta tarkastelu etenee rinnakkaisesti, jolloin parhaiten päästään tyyppikuvaukseen, so. näkemään puolueorganisaatioiden yhteys ideologisiin, poliittisiin, sosiaalisiin ja alueellisiin taustoihin. Vaikka tavoite oli lukijan tiedossa, odotti kuitenkin jo tässä raportissa perusteellisempia historiallisia selityksiä puolueorganisaatioiden eriaikaisesta ja erilaisesta muotoutumisesta suomalaisissa maisemissa. Juuri tekijä ja työyhteisö olisivat tässä suhteessa olleet parhaita asian tuntijoita.

Julkaisuun lienee odotettavissa jatko-osa. Kun se on valmis, on luotu edellytykset moninaisille historiallisille ja politologisille analyyseille, kansainvälisille vertailuille jne., jolloin havainnot päästään myös teoreettisesti järjestämään. Tämä on tervetullut vaihe ja mahdollisuus: puolueaparaatin tutkimus näyttää kuuluvan 1980-luvun keskeisiin aiheisiin. Lähtökohtia ja kehyksiä puolueorganisaatioiden ja niiden sisäisten suhteiden tarkastelulle tarjoaa mm. Robert Michelsin klassinen teos (1911), joka on kirjoitettu kuin meidän ajastamme: ei ihme, että siitä kiireen vilkkaa otetaan uusia painoksia. Turun yliopiston poliittinen historia on projektissaan osunut ajan hermoon.

Onni Rantala